

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső s^o számú 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. Könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglmann (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyiltéri cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” October — decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük múlt hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarabb megtenni, hogy teljes számú példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 3 frt o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (Bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny” kiadója.

Pest, October 16. 1869.

(B.) A képviselőház ma d. e. 11 órakor újból megkezdte félbeszakított ülészeit.

Az elnök elősorolta a ház asztalán fekvő javaslatok halmazát, kiemelte azok fontosságát és sürgősségét, s ebből kifolyólag annak szükségességét is, hogy a ház kettőzített erővel fogjon a munkához.

Az elnöki beszéd nem csak hogy visszhangra talált, hanem a ház tagjai pártkülönbség nélkül akként intézkedtek, hogy a munkát már hétfőn el lehessen kezdeni, s teljes szorgalommal folytatni.

A munka-beosztás következőleg állított meg: Hétfőn a pénzügyminiszter fog előterjesztést tenni némely az 1870-ki költségvetésre vonatkozó tárgyakról. Azután a központi bizottmány veszi elő a múlt ülés alatt az osztályok által tárgyalt a bírói függetlenségről s a bírák áthelyezéséről szóló miniszteri törvényjavaslatokat. Az osztályok pedig tárgyalni fogják a bírói felelősségről, a testületet eltolásáról szóló törvényjavaslatokat. Továbbá az osztályokhoz utasított Irányinak a vallászsabadságot tárgyzó javaslata, míg Váradinak a „fő államszámvevőség felállításáról” beadott törvényjavaslata a pénzügyi bizottmányhoz tetetett át.

Ezekből kitűnik, hogy a míg a pénzügyi bizottmány az 1870-ki költségvetéssel foglalkozand, a ház nagy horderejű törvényjavaslatokat fog tárgyalni s elintézni.

Jellemző volt a mai gyűlésben az, hogy a bírói hatalom gyakorlatáról szóló törvény-cikk tárgyában egy-két törvényhatóság petítiót adott be, azt kérelmezve, hogy ezen törvény-cikk módosítsassék; erre a bihari körirat szerzője kinyilatkoztatta, hogy a bihari körirat célja nem ez volt.

De hagyjuk e tárgy megvitatását későbbre, a midőn talán maga Tisz a Kál-mán megmagyarázza, tulajdonképen mi célja a bihari köriratnak; mert mi sem értjük, hogyan követelheti az országgyűléstől azt, hogy valamely hozott és szentesített törvényt, még mielőtt annak hiányai s gyakorlatban mutatkoztak volna, megváltoztassa.

A legnevezetesebb újság az, hogy gróf Andrassy miniszterelnök az uralkodót suez-i útjában kísélni fogja; ez, bár a grófra itthon is szükség volna, örvendetes, miután tanúsítja, mennyire bírja a miniszterelnök az uralkodó bizalmát, s hogy az osztrák-magyar birodalom külügyeire, a külhatalmakkal való érintkezés viszonyaira befolyását érvényesíteni tudja; mireánk mindez csak üdvös lehet, kivált, miután köztudomás, hogy gróf Andrassy az uralkodó személyes kívánságára veszen részt a suez-i útbán.

Pest, octob. 18. 1869.

(r. l.) A sokszor gyanusított és miként most látszik, méltatlanul gyanusított, rossz gazdálkodással sat. vádolt pénzügyminiszter, a képviselőház mai ülésében tette le — hogy ugy mondjuk — az exament és — az irigység sem tagadhatja — derekasan megállta a sarat.

Ön bizonyára egész terjedelemben közlenni fészült figyelemmel végighallgatott hosszas előterjesztését, melyből tehát mi csak a következőkre szorítkozunk, mint igen örvendetes tételekre.

Az 1869-ki budgetben a rendes bevétel 98,680,000 frttal volt praecimálva, tetteleg bejött 110,385,568 frt és így 11,705,568 frt többlet mutatkozik.

A rendkívüli bevétel az előleges költségvetésben 1,470,000 frtot tett, valósággal pedig 2,722,270 frtot, tehát a többlet 1,252,270 frt.

Az összes többlet e szerint 12,957,838 ft.

A rendes kiadások folyó évre 96,736,500 frtra rugtak az előirányzatban, míg a valóságban 95,657,990 frtra, ennélfogva megtakarított 1,078,501 frt.

A rendkívüli kiadások 13,565,800 frta tettek, de tetteleg 13,827,849 frtra szaporodtak, tehát több volt a kiadás 262,049 frttal. Levonván azt a rendes kiadásoknál fennmaradt összegből, 816,452 frt megtakarítás tűnik elő.

Összeadván a kiadásban tett megtakarításokat a bevételek megszorodásával, az összes többlet 13,774,290 frt.

Ezen összegnek természetesen vagy készpénzül kellene megleennie, vagy investitciókban, de nagy részben az 1868-iki budgetben előfordult deficit pótlására fordított; tiszta megtakarítás gyanánt mégis fennmaradt belőle 6,033,406 forint.

Két év alatt tehát ezen utóbbi összeg képezi a tulajdonképeni többletet.

Ez az a roppant deficit, melyet az ellenzéki lapok oly hévvel szeretnek prognostikálni.

Na ugyan szépen felültek!

Egyébiránt ki tudja, az ő egyszerű-jük rendszerével nem hoznak-e ki még a plusból is minust?

Említettem még tavaly, hogy a különböző időszakokban nyugdíjazottak névsora nagy barozot fog a képviselőházban előidézni.

Múlt évben az idő rövidsége miatt nem fejtődhetett ki e harcz, a mi azonban ez idén meg fog történni, minek előjele gyanánt tekinthető Zsedényi által — a mai ülésben — tett azon figyelmeztetés, hogy a pénzügyminiszter — a képviselőház tavaly hozott határozatához képest — e névsort egész terjedelmében terjeszse elő, mire Lónyay kijelenté, mikép ama névjegyzék már sajtó alatt van, s a részletes vita alkalmával közreboasztatik.

Legkevésbé sem vonjuk kétségbe, hogy a „nyugdíj”-rovatban tetemes törlések fognak történni.

A pénzügyre vonatkozó előterjesztések, valamint a czukor, bor és hús-fogyasztási, a ház, jövedelem s személyes kereseti adó, végre a dohányegyedárúság iránt továbbra kért indemnyi kérdése a pénzügyi bizottsághoz tetetett át.

Az enquete bizottmányok e tárgyakra nézve még nem fejezték be tanácskozásait, új reform-törvényjavaslatok tehát nem terjeszthetnek elő.

Az osztályok megkezdtek a munkát.

A „Magyar Ujság” Péchy Manó gróf következő levelét közli: „T. szerkesztő úr! Daczára annak, hogy a politikai jellemet épen oly sértő, mint rágalmozó, s a „Magyar Ujság” által „ha jól vagyunk értesítve” — féle cikkben felhozott azon koholmányt, hogy a muszkák egyik vezetője s Schmerling egyik híve én lettem volna, több jó-akaróim a hazai lapokban már tények által megczáfolták, sőt azt mint tévedésen alapulót maga a „Magyar U.” is helyre igazította, — jónak látta a t. szerkesztőség, a „M. U.” 232-ik számában, Abaujmege második alszámján Teley Péter levelére, melyben nevezett tisztelt barátom mint politikai egész életem szemtanuja és volt tisztársam a fentebb említett rágalom igaztalanságát tények által bebizonyította, csillag alatt azt nyilváníti: „hogy ha az is tévedésen alapulna, miszerint gr. Péchy Manó a muszkák behívását tárgyzó folyamodványt alá nem írta, a mi igen könnyen meglehet, kész leend ezt is elismerni, mihelyt ezt maga gr. Péchy Manó, mint erre legilletékesebb ki fogja jelenteni.

„Hogy tehát ezen muszka behívást tárgyzó folyamodásra nézve politikai elleneim szintén tisztában lehessenek, ezennel ünnepélyesen és egyszer mindenkorra kijelentem, hogy én illetlen muszka behívást tárgyzó tanácskozományokban soha és sehol részt nem vettem, azok részese nem voltam, és illetlen folyamodást soha és sehol nemcsak hogy alá nem írtam, hanem annak még létezéséről sem birtam mindedig tudomással, — és végre, hogy én sem Schmerling, sem másféle alkotmány-

ellenes német kormány alatt sobasem szolgáltam, és az alatt semmiben részt nem vettem, közre nem működtem.

„Feltesszem tehát a „Magy. Ujs.” t. szerkesztőjének lovagiasságáról, hogy ezen ünnepélyes és határozott nyilatkozatomat lapjába mielőbb felvenni, és részéről is, a fentebb érintett rágalmozó koholmányt — minden fentartás nélkül visszavonni sziveskedend; kijelentvén egyszerűen, hogy én ezen, engemet eléggé kellemetlenül érintett koholmány feletti további vitakozást, politikai jellemem teljesen megnyugtató öntudatában, véglegesen befejezteknek tekintem.”

Kolozsvár 1869. év október 12-én, hazafiai üdvözléssel. Gróf Péchy Manó.

+ A „Magy. Polgár” furcsájának szeméit régóta benötte a tudatlanság szürke hályoga, olyan nyira, hogy közlelő megtekintve, még szakavatott orvos is az önhittség tyukszemének vélné, e látókákat. A jámbor furcsálkodó lát fatányért, fakanalat s elhítteti egymagával, hogy a szenvedő emberiség hangosvé, holott csak síp azon ur szájában, kit az erdélyi részekben arról ismernek, hogy a volt urbéreseket és szellemeiket szokta teljesíthetetlen igéretekkel elámitani, felbiztatni s így szándékosan a nyomorba bele vezetni. Megvalljuk, e sipos szerepére még sem tartottuk volna képesnek a furcsálkodót s e részben legfőbb teljes szellemi vak-sága s tájékozatlansága szolgálhat melegségtől. A „Magy. Polg.” furcsája előtt csalhatlan hitellel bír R... ur információja. Ezt az izlést sem irigyeljük tőle, sőt azoktól sem, kik a furcsálkodás bogarának nyomdokait követik. Ő furcsasága azt állítja, hogy nem izgatott a tófalviak ügyében. Ugyan olvassa el még egyszer azt a mit erről írt, s bizony belátandja, hogy oly állítás ismétlése által csak azt tanusítaná, hogy nem tudja: mit tesz izgatni! A furcsálkodó tovább így ír: „a „Magy. Polg.” nem szól a tófalvi ügyek jogi oldalához, egyedül a végrehajtás brutalitásához”, — még is, husz sorsal főlebb ezeket mondja: „a „bár a sok contractus közül egyet sem képes felmutatni, s oly eskü alapján nyere meg ügyét, mely nagyon is a „ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes” rójájára üt.” Ugyan jámbor furcsálkodó van-e önnök képzete arról, mi a „jogi oldala” a tófalvi ügynek? Ugy-látszik, hogy nincs! Ha nem látnók lelki szeméin naponta az önhittség szürke hályogát B... jeles múltunk figyelmébe ajánlanók önt, de e hályog ellen nincs orvososság.

Nem ezünk egyik vagy másik peres fél mellett vagy ellen lándzsát törni; de nem hagyhatjuk szó nélkül azt, hogy egyszerű urbéri per országos izgatási fegyverül használtatik olyanok által, kik ez eljárás horderejét, ugylátszik nem is sejtik.

Választási mozgalmak.

M. Vászárhely, október 18 kán, 1869. — Tegnap este Berenczey László népképviselő vacsorára hívta meg M. Vászárhely intelligenciáját s választó-polgárai nagy részét, mintegy 100—150-en voltak jelen, s egy ötödé deák-párti. Ez est a pártok barátságos kézsorítása volt.

Berenczey meleg felkészítéssel kezdé meg az estélyt, éltetvén ő királyi Felségét, királyné ő Felségét, a királyi gyermekeket s ő Felsége ca. kir. családját. Az egész gyűlés felállva hallgatta az üdvözlő beszédet, s zajos éljenzésekkel adta loyális hűsége bizonyítékát.

Ezután Kovács Áron ref. lelkész s a balpárt népszerű tagja éltette Berenczeyt, mondván, hogy ő, mint pap, imádkozott, a választók utánmondák, s az ég meghallgatta, s Berenczey követ lett.

Majd Berenczey szólván, gróf Tholdalagi Victorra programmszerű beszédet mondott, melynek alapfoglata volt a szabadelvűség és democatia, a régi kort aristocratikusnak, az utóbbi két évtizedet bureaucratikusnak és parasztnak mondotta; a jelen kor még nem tisztult ki, de halad, az egyedül boldogító democatia felé, ő s pártfelei erre törekszenek, sajnálja, hogy a kormány gyenge, s a bezirkereket nyakára vette, s a tiszta patrioták napja még nem jött fel. — Ha voltak beszédében némi invectivák is, de voltak szép eszmék s élénk floconlusok.

Utána Tholdalagi Victor gróf beszélt, elismeri, hogy ő conservatív; de szép fejtegetést teve az 1789-ki francia forradalom által kezdeményezett eszmék fejlődéséről, kifejezte, hogy ő az alkotmányt jelenlegi fejlettségében kívánja conserválni.

Lázár Ádám esinos beszédet mondott a polgári elem fontosságáról, s éltette M. Vászárhely választó-polgárait.

Berenczey a nemzetiségeket éltette. Mikor Bukarestben, mint a forradalmi comite küldöttje,

működött, az osztrák seregek Oláhországot megszállva tartották, az ő fejére nagy jutalmat tűztek, napokon át házról házra duggadták őt, s nem volt Bukarestben, a ki egy politikai üldözöttet pénzért eláruljon. Oláhok voltak, kik neki menedéket adtak, ne higyük tehát, hogy más nemzetekben nincsen nemes szív; szeressük, s a szabadság által tegyük testvéreinké a köztünk élő oláhokat. Éltette Moga Demeter kir. táblai ülősköt.

Moga igen esinos beszédben kiemelte, hogy a fejlődő szabadság el fogja enyésztetni a nemzetiségek mostani fogalmát, s a szabad polgár hű gyermeke lesz fajkülönbség nélkül a szabad hazának.

Gróf Tholdalagi Zsigmond éltette a nőket, Koós Ferencz a honvédeket; honvédőrnagy Szabó János a haza polgárait, kikből áll a honvédség; Berenczey Kabós táblai ülősköt; Erzséy Elek a pártok közötti kölcsönös szeretetet s becsülést, kiemelve ez estély azon feltűnő jelenségét, hogy itt egy baloldaliak által választott követ lakomáján a Deák párt országos celebritásai közül is vannak jelen; a mi arra mutat, hogy a lakomat adó házigazda, Berenczey, a pártok hivatása felfogásának magaslatára emelkedett.

Berenczey hazájának kíván szolgálni, s felhívja minden pártu hazafiát, hogy őt szigorú bírálat alá vegyék. Sajnálja, hogy az országgyűlés kezdetén nem volt jelen. Ő kikötött volna a bírák képviselőktől választhatósága mellett — sajnálja, hogy egykori követ Dózsa D. nincs az országgyűlésben, ki híven küzdött Erdély s M. Vászárhely érdeke mellett, ki helyt van a bírói székben; de még fontosabb helye volna a parlamentben, felhívja Dózst, hogy erős tollával bírálja meg az ő magatartását, melyet veend az országgyűlésben.

Dózsa D. főlemliti, hogy tíz éven át, míg mások hallgattak, neki szemben egy zsarnok kormányal a szellemi kizűdes koczkatató szerepe jutott; de jutalma megvolt Erdély méltánylatában, mit Vászárhely polgárai koszoruztak meg, kik pártkülönbség nélkül — mert akkor még pártok nem valának — őt két országgyűlésre képviselőül választák, most van alkalma ezt megköszönni választói egy részének. Akkor programjában ő hivatkozott elődjére, Dózsa Mihályra, ki Rákóczi vezére, bujdosó társa s proscibált volt; de a szathmári békére visszajött s később aláírta a pragmatica sanctiót.

„En is osztályosa voltam forradalmunknak, de szívemből örvendő vettem részt a kibékülésben, s büszkének tartom magam arra, hogy ő Felsége koronázási okmányait aláírni szerencsém volt, melylyel alkotmányunk vissza lett állítva. Dániel az oroszánok vermében meg nem tagadta hitét; én szintén Dániel itt a tigrisek gyülekezetében, kik meg is éljenzetek, nyiltan hirdetem, hogy, mint bíró, a pártokon kívül állók; mint hazafi, Deák zászlójához tartozom.” — Elmondá, hogy Vászárhely felhánták neki, hogy hivatalt vállalt, a kormányt vádolják, ha az abszolút körnek embereit alkalmazza s az alkotmányos embereket vádolják, ha hivatalt vállalnak. Alkotmányos kormány alatt a hazát ott kell szolgálnunk, a hová meghivatunk. Szóltt ezután az ellenzék feladatáról, elmondá, hogy ha egykor ő deák-pártiak válnak ellenzéké, ő a nemzeti kormánynak nem gyengítésére, hanem erősítésére törekszen, az ellenzék feladata nem a merev ellentállás, hanem az eszmék elővittele; ha gyengítjük kormányunkat, a nemzetet gyengítjük; ha a magyar kormányt lehetlenné tesszük, a német kormány következik megint sat.

Bodola J. esinos beszédet mondott deák-párti irányban, s bár pártellenese, hazafias törekvéseiert éltette Berenczeyt. — A pártok kölcsönös tisztelete jellemzte az estélyt s a csendes és higgadt választásnak méltó befejezése volt e lakoma; csak egy szónok hagyhatta volna ki sértő észrevételeit a vesztegetésekről, miket csak is álmában láthatott.

r. l.

M. Vászárhely, oct. 16. 1869. — A marosvásárhelyi követválasztás megtörtént. Eredmény: 911 szavazatból 555 tel Berenczey László követ. Örvendhet Maros-Vászárhely, mert balikjai, e város nagy előnyére, nagyszerű eredményt idéztek elő; politikai mély bölcseségük jónak látta e várost országgyűlési szavazatától megfosztani, vagyis a meglevőt megemmisíteni: a +hoz egy — t adván = 0.

De hiszen jól és bölcsen is van ez így. E városnak nincs semmi óhajtatandója, a kormány pártolásra éppen semmi szüksége, főlőleges jólétben uszik, ha kell, daczolhat is. Minek legyen országgyűlési szavazatának nyomatéka? bátran leront-hatja egyiket a másikkal. Vagy a mit óhajt, azt B. L. és társai által fogja elérni! a boldogság ne továbbját, melybe még volt alkalmunk részesezni.

Biz el azt — mondá a napokban egy külvárosi balpárti polgártárs. Hiszen, ha csak tizedrészt megkapjuk is annak, mit számunkra a balpárt vezetői ígértek, úgy bizonyosan boldogok leszünk, legalább mi — nép, mit most az urak nem engednek.

Szegény ember! várjad csak ezután boldogításodat. Még lábraállhatsz, mint az egykori úr gazdaszja.

Felvilágosodás! mikor jön el a te országod? Mikor szólni meg a nép bizonyos emberek kezében eszköz lenni, eláramlatta oly igérettel, melyeknek teljesítése lehetetlen.

Mikor nem lesz a meglévő állapottal elégedetlen értetlen tömeg, melyet különböző igérettel a meglévőnek felforgatására ne lehessen igazolni, a nélkül, hogy helyébe jobbat tudnának szerezni.

Nem tévedünk különben, ha állítjuk, hogy a vereséget nagymértékben a jobbpárt maga okozta erélytelensége és többeknek részvéltelensége által.

Maros-Vásárhelyt nincs együttartó tömör jobbpárt, csak jobbpártiak vannak, és pedig azok többségben lehetnek, a mint kitűnt a multkor választás alkalmával. De az a baj, hogy sokan, kiktől tevékenységet várunk, csak távolról nézik kényelmesen az eseményeket, sokakat lehagott az utóbbi szervezés, sokan bosszankodnak, hogy oly hamar újból kell választani; mások csak személy és nem elv körül kívánnak csoportosulni, míg némelyek visszavonulnak a balpártnak a multban tapasztalt insulatioi és erős súlyos argumentumaitól való féltésben. Vannak két kalapok is, kik egyikkel sem akarnak szakítani, mert az úgy reájok nézve hasznosabb. Politikai elv az ilyeneknél mellékes dolog. Ezen csak az által lehetne segíteni, ha a nyilvános szavazás hozhatná be, mikor mindenkinek határozott színt kell vallania, a mint férfhoz illik.

Az igaz, hogy azon 351 szavazatot, melyet a jobbpárt jelöltje Vályi Károly kapott, a város előkelőbb polgárai és értelmiségének szavazata, kik közül, hogy hányan tartoznak a balpártba, újrain is föl számíthatja akárki.

De hiában: mert vota non ponderantur, sed numerantur. A jobbpárt kerülni akarván a polgárok közötti ingerültséget, nem gyűlésezett, nem korteskedett, s ezt helyesen is tette; de hiba, hogy a választás alkalmával sem tanusított elég erélyt; nagyon sokan elmaradtak a szavazástól, kiknek pedig polgári kötelességük lesz vala ott megjelenni. A balpárt pedig erélyes és élelmes, össze tudta szedni és föl hajtani legutolsó emberét is. Azt hiszem, valamennyi mind szavazott. És pedig milyen oh! népség. Jellemző egyik köztisztelő polgártársunknak azon megjegyzése: „Ha a balpárt győzni talál, megérdemli, hogy jelöltje Berzenczey és tisztelői cortese K. A. lephotographiroztassák magukat választóikkal együttesen, hogy gyönyörködhesseken benne, és az utókor is láthassa, kik képezték az alkalommal a többséget, s választottak Maros-Vásárhelynek követet.

Berzenczey és vándor cortesei ez alkalommal nem voltak itt. A választás eddigéig egész csendben folyt le; mondjuk reá: requiescat in pace, s

huzzunk belőle legalább annyi hasznot, mennyit lehet: okljunk a jövőre.

Egy polgár.

M. Vásárhely, oct. 16. 1869. — Azt hiszem, az óta már tudja a vásárhelyi követválasztás eredményét. Én csak a mai ünnepélyről kívánom röviden tudósítani. Ma délután 3 órakor hozta be a győzelmi hír megtudására Medgyesfalván várakozó Berzenczeyt a városba, nem tudom kinek négy lovas hintóján pártjának egy része. A nem igen nagy számba növekedett tömeg élén a város ház előtt szónoklatot tartott Lázár Ádám, nyugdíjas volt hivatalnok az ötvenes évekből.

Üdvözölte — saját vélekedése szerint — a polgárság józanabb része által megválasztott követet, kinek a multakban tanusított s kiismert képességétől s politikai jellemétől oly sokat vár a haza s a város. Adott pártja nevében jó tanácsokat vagy utasításokat is; a többek között, hogy a törvényszékek szervezéséről hozott törvények megváltoztatására törekedjék. Beszélte csiriz politikáról, elvűségről, tántoríthatlanságról stb.

Berzenczey a város ház erkélyéről beszélt sokat modorában össze-vissza. „Örvend, hogy a mi velv polgárság élén épen Lázár Ádám barátja üdvözl, a párt vezére, lelke (nesze neked Áron, hát te már mi vagy?), mivel gyermekkorától fogva jól és folytonos egy politikai nézetet von, kit folytonos szabadelvűségért s elvűségeért szeret, s most nyilvánított nézeteit is osztja; örömet fejezte ki a nyert elégtétel felett; dicsőre a polgárokat, hogy újra meg — vagy balra tértek, s ötlet felkeresték, hogy miután az országgyűlésen oly sokan hallgatnak, legyen a ki beszéljen is. E választás újból igazolja, hogy a hol a nép szabadon nyilatkozhatik, a kormány eljárását nem helyesli. Emlékeztette a zsidókat, hogy az Isten a sátánokat jobbra tiltette volt. Elmondta: hogy a mennyrországban is volt revolutio, mivel nem akarták, hogy csak egy uralkodjék, hanem az aprószentek: az angyalok is mindannyian uralkodni akartak, kiket ezért az Isten pokolra hányt, honnan néha mégis feljönnek, hogy a jobboldalra kísértésnek. Ő, t. i. Berzenczey, katolikus ugyan, de a politikában protestáns, nem szereti a kormány körül a sok aprószentet. Kárhoztatták volt őtet, hogy az ellenpárt embereiről azt mondta: „azok az urak”; hiszen csak nem mondhatta: azok a parasztok (igy); de azért hát most megmondja, hogy nem csak azok az urak, hanem az ő választó polgárai is mind urak. Ne hogy félreérték szokás szerint, mintha ő az urak jóságának egyenlő felosztását akarná, ő csak azt akarja, hogy minden ember egyenlő legyen. A ki Vásárhelyre jön, azt mondja: ez egy sok tornyu város. Ez így is van, mert sok a templom, mivel népe vallásos, és érti az Isten parancsát: a szeretetet. De hiszen a balpárt is épen ezt akarja, a szeretetet küzd, s mégis sokan azt mondják reá: lájlatok, ez a democratia! Megköszönte az ellenpártnak, hogy most nem étetett és itatott oly nagy mértékben, mint a multkor (furesa jelenet, hogy nem azon párt emberei részegek, kik itattak) s megköszöni azoknak is, kik bár jobbpártiak, most

bár szilletsre nézve német és semmi rosztat sem lehet róla mondani.

Jamrachnak megvannak az ő ügynökei, küldöncei, útazói, oroszánvádszai, kik világszerte gyűjtönek állatokat az ő számára, s majd hyenák és párduczokkal telt ketreceket, vagy egy csoport majmot, — majd félmáza papagályt, vagy óriási kosarakba dugott zergéket küldenek be. Jamrach a közönség izléséhez alkalmazza üzletét.

„De kár, hogy nem jött ön egy hét előtt — oly bájos tigriseink és hertzegek verő zebralovak voltak, párja 450—500 font sterlingen kelt el. A szultán vette meg. Néhány tigris Skóciába vittek, másokat egy rotterdami kert és Konstantinápoly számára vásároltak meg. De megmaradt egy kedves nőstény oroszlán, mely egy pillanat alatt szétszakgatótá őnt, ha igen közel járna hozzá.”

Több szavát nem érthettem meg, az elstükitő sivitástól és ordítástól. Egy szűk udvar végén áll Jamrach raktára. A bejárat földszint van s keskeny lépcsőken és létrákon kell egyik emeletből a másikba mászni. Az alsó osztályokban szelid lakók vannak; meg lehet őket simogatni, bár némelyik némasága mögé rejti haragját. Hozzászokva a látogatókhoz a zerge lehajítja csinos fejcsékjét az ember kezébe, s nagy „emberbarátias” szemével zsebeink felé pillantgat. A szelid majmok fülön csipetni engedik magukat, szintugy tudva azt, hogy egy gentleman nem tesz ilyesmit illő kárpótlás nélkül. A távolabbi szögletbe látni prém- és szőr tömegeket, szemek villognak s némán kérőznek. A pelikánok csőreikkel surolgatják telt begyöket. Az ölyvek körmeiket vizsgálják. Az ember önkénytelenül arra gondol, nem lehet-e valamit megvennie. „Egy csinos ifju hyenával olesón szolgálhatnánk” — mondá egyik ór.

Semmi rosza sem gondolva, egy lépcsővel magasabbra másztam s e közben derékig jutottam egy titkoszerű homályba; mire, mint egy titkos adott jelre, jobbra, balra száz torok nyílt fel; regett és ropogott a rácsak és lépcsőzetek mögött úgy, hogy leirhatlan érzet velőmet fagyasztá meg. Ez ordított, amaz horkolt, ismeretlen ördögök kapartak, s egy giraffeorr fülleg fejembe nyomta

nem bánták, hadd menjen Berzenczey?? Ő mindent megteszen ugyan az általa szeretett polgárok jólétéért, de azért rendkívül tőle még se várjanak, mert bizony ezután sem lesznek a kertes kolbászból fonva.” S még néhány frasis után, melyekre az összegyűlt nép többször hangosan nevetett, hogy már most siet Pestre, hogy vigye az igét, és ott megtestesítse.

Azután ily lelkesítő magasztos szónoklatra, kinek lelke ne örülne, hogy ily beszélő kapacitást választott boldog Vásárhely város. Én el vagyok ragadtatva. Háta megett álló barátja azt ígérte, hogy nyomtatásban kiadja. Megveszem.

Egy választó.

Vidéki levelezés.

Székely-Keresztur. sept. 27. 1869. *) — Báró Eötvös József cultusminister Ő exlja e hó 25 én szerencsétlété székünkkel látogatásával s mindenütt érdemeihez méltó szívéllyel fogadtattott. A szék határát képező héjasfalvi bidnál, számos kocsi kíséretében, főkirálybiránk mlgs Dániel Gábor ur által fogadtattott Segesvárról jövő nagy vendégünk s innen egyenesen Sz. Keresztur felé tartva, itt az unitáriusok helybeli közéletanodáját szerencsétlété magas látogatásával, hol az intézet előtt szép sorban lobogókkal várol ifjuság háromszoros „éljen”-e fogadta, az oskola ajtajában pedig tanártársai nevében Kozma Ferencz üdvözölte e szavakkal:

Nagyméltóságú cultusminister ur! excellentias uram! Most, midőn mindenfelé az ősi hadgyakorlatok és hadiszemlék folynak, megtudandó: mennyire képes az emberiség legelőrebb része a dulásra, mérsárlásra, Excellentiad is ép ez időben tartja szemléjét a szellem kisebb, zajtalanabb légiója fölött, melynek dicső feladata az emberi jogoknak vérontás nélkül szerezni érvényt. Jól tudjuk, hogy e kettős szemlének időszerűt összeesése nem tervszerűt kiszámítás, de engedje excellentiad kifejezni azon határozott meggyőződésünket, hogy ez a legfényesebb demonstratio a durva erőszak hatalma ellen, fényesebb és egy államférfihoz illőbb s magában véve komolyabb ez az ugynevezett béke-liga csiklándoztató, világboldogító terveinél, mert ha igaz Hugónak azon mondása, hogy „a társadalomnak nincs nagyobb nyomorúsága a tudatlanságnál,” akkor az is igaz, hogy a társadalomnál senki nagyobb jót nem tesz, mint a ki azon a nyomorúságában állásához és tehetségéhez képest a legtöbbet segít. Excellentiad jelen köruntja is e nemes törekvésnek, hazánk boldogsága czélzó fontos terveinek kifolyása, s én vallásfelekeztemnek és a közmívelődésnek nevében mondok legbensőbb köszönetet azért, hogy exciád e szerény intézetet is a tényezők sorában becses látogatására méltatta, s midőn egész tisztelettel felkérem,

*) Tiszt. tudósítónk hibáján kívül elkésett e közérdekű levelet annál inkább közöljük, mivel nagy hasznáka b. Eötvös köruntjáról közölt tudósításaink sorozata e nélkül csonka volna.

Szerk.

kalapomat. „Jobbra tartson, uram!” kiáltá a felügyelő; s ép alig volt annyi időm, hogy egy oldalgrással kikenőljek, egy hosszú körmöt, mely felém nyult.

Egy nagy fa padolaton állva, körültekinték. Alant feltátozott torkokat pillanték meg, felborzult serte közt; leirhatlan, pompás tűz szemek villogtak; a kanguruh ép idősebb fiát nyakázta. Balról egy majomkötöm, jobbról egy polypkarszerű ormány gyűrűdött felém; oly forma nyomást érzék szívem körül, mint midőn abc ista koromban legelőbb tartam a tanító plágája alá összefogott körmeimet.

Itt a nőstény oroszlán, amott a párducz járt le és fel, itt a medve ölegette a levegőt, ott a farkas rohant neki a falnak — az egész épület rengett bele. — Egyszerre lassu mászást hallék magam mögött, s egy hideg orr tapintását érzém lábikrámon. — — Olvasó! Azt mördják, hogy utolsó pillanatunkban egész életünk képe elvonul szemünk előtt, villámsebességgel, mintegy panorama, mely egy csöpp vízben egészen és teljesen visszatükröződik. Így tüntek fel szemem előtt amaz érintésnél ifjuságom minden örömei, bünei; ifjukori szerelmeimet kettősen láttam, egyetemi csinyeim kavarogtak előtem; leginkább fájlaltam a csint, melyet egy porosz elnök ellen követtem el, s melyért csak 50 tallér bírságra ítélték volt. Borzadás fogta el egész valómat, minden pillanatban vártam — a bekapatást.

„It is one the little Wombat that takes a fancy to you, Sir!” (Csak a mi kis fiabördök hizeleg önnek, uram) mondá a felügyelő; — „elhagyjuk őt szabadon — ugymond — hogy kecskebukázzék itt a macskákkal és kutyákkal! — — Rápillanték az állatkára, mely oly jó volt hozzáam, hogy a hideg verítéket verte ki homlokomra. „Itt — folytatá a felügyelő — több macskát és kutyát járatunk, hogy az egereket elpusztítsák; de a nagy kamaszok nem igen háládatosak, különösen ama óriáskigyó amott a szögletben: a kis kutya a ketrecbe hajja az egeret s a szörny torkába téved, pár roppanás s az állatka a gyomorba van. Ekkor vettem észre e százkaraku gyűrűzését. Egy nevető

hogy azt közelebről is megtekinteni sziveskedjék; kettőt batorokodom exlád magas figyelmébe ajánlani, mint a mi minket jellemez: egyik az eltitkolhatlan szegénység, mert hiszen körülményeink között a szellemekben és azok eszközeiben lehet-e még a leggazdagabb is elég gazdag; másik a nemes törekvés magasabb czélokra, s legyen szabad reménylentünk, hogy az értelmes szegénységgel párosult buzgó igyekezett méltánylásra fog találni. Ezek előbocsátása mellett ajánlom intézetünket becses figyelmébe, kérve a mindenható, hogy exciád-nak hosszú életet s közhasznu fáradozásaitban sikert adjon.”

Ő nagyméltósága erre adott válaszában kiemelendő az emelkedettség azon nyilatkozata, hogy a tiszteletnek mily mély érzésével van keble eltelve, valahányszor egy oskolának küszöbét átlépi, mert az emberiség minden szepet, minden nagyot ezeknek köszönhet, ezektől várhat. Ez iskola is tett hasznos szolgálatoikat a hazának s ő exlja szerencsének fogja érezni magát, ha alkalma lesz ennek ügyén valamit segítheti.

Az erre következett „éljen” és szívéllyes köszörités után belépvén ő exlja az oskolába, megtekintette annak berendezését mind az emeleten, mind földszint s Molnár Aladár miniszteri tanácsossal egyetemben részletesen tudakozódott az újonnan tett építkezéséről, a népek erre tett áldozatkészségéről, az ifjuság tanulási kedvéről, az osztályok számáról és berendezéséről, a gymnasialis és elemi osztályu tanulók létszámáról, hosszasan időzött a könyvtár és ásvány-gyűjtemény megtekintésénél. Átalában kellemesen volt meglepetve ő exlja intézetünk által, mert — mint mondá — ő azt egészen kiszertének képzelte; az újabb építkezések felett nem is késett főkirálybiró mlgs Dániel Gábor urnak elismerést szavazni, mint a kinek ez ügyben igazán sokat köszönhetünk. Nem maradt azonban magas vendégeink azon ohaja is kifejezés nélkül, vajha intézetünk tanárikara szaporíthatnák, a minek teljesülését részünkről ohajtjuk és reméljük is.

A bucszás jó benyomás és „éljenek” kíséretében történt, s vendégeink a városon keresztül folytatván útjokat, itt ágyuszóval, viharos „éljen”-nel, a diszkapu alatt pedig a helybeli és vidéki polgárság nevében Marosi Gergely igazgató-tanár által a következő tartalomdús beszéddel fogadtattak:

Mélyen tisztelt vallás- és közoktatásügyi miniszter ur! A legőszintőbb öröm, a legmélyebb hála, a legerősebb bizalom és ragaszkodás érzelmeivel elteleit üdvözölöm én nagyméltóságodat magyar hazánk székellyföldi részének ezen egyik végpontján, üdvözölöm Székely-Keresztur város és vidék alkotmányos érzelmi és hazafiai érdemet becsülő polgárainak nevében, mint e polgároknak egyik igénytelen tagja.

Sonki sem tudja és érzi jobban széles e hazában — ez hitem és meggyőződés — mint éppen nagyméltóságod eme bibliai mondat igazságát: „Elvész a nép, a mely tudomány nélkül való” elvész korunkban inkább mint valaha, s elvész a magyar nép inkább mint bármelyik

krokodil is mutogatta hasát. Mellette a hyenak is sivitva nevetgéltek, azon hangon, mely a pusztai útazó véret megfagylalja sat.

Ismét len voltam az udvaron. Megmutatták nekem a kirakatokat is, hol kitömött és élő madarak, halak, bogarak, csigák, növények, klárisok sat. mindenféle nemei ki voltak állítva; papagályok és kolibriak százával valának a kalitokban; volt itt minden az egész világból, China, Japán, az egyenlítő tája sat. képviselve volt. Egy majom tilt egy szekrény tetején, melyben denevérek és baglyok aludtak. A majom szabadon járt; „mióta itt van — mondá a felügyelő — nem tett kárt.” E dicsőretea a majom, ugy látszék, keveset adott, mert a másik pillanatban egy vörös borral telt kancsót megragadva, tartalmát egy asztalon álló iratokra és könyvekre önté s azzal elittit.

Egy szekér állt meg az ajtó előtt s az újon érkezett állatokat különböző alaku kosarakban szedték le róla. A nagy állatokat Jamrach külön küldetőit szokták kísélni; így beszélés, hogy fia Calcuttában van, hogy 3 rhinoceros, 6 tigris és elefántokat elcsomagoljon. Az utolsó pár rhinoceros 1200 fonton és egy fekete párduczot 300 fonton adtak el. Az elefántokat a „Jardin des plantes”-nek kölesönözték oda. A vállalkozó, ez állatsereglet tartásban, az elpusztult állatokban néhány ezer forintot veszít évenként.

Kiléptem az utcára, két néger nézett be épen a bolt ablakán, s fejökkel integettek tollas honfirtársaiknak, mit ezek viszonzolni látszottak, Közép-Áfrika nyelven.

Az utca végén óriási rostélyos szekeret találtam, egy nilusi vizilovat vittek benne Jamrachhoz. Nyugodtan nézett ki az ablakon, mintha csak ezt mondta volna: „Borzadtok tölem ti kicsiny, türekeny hallhatlanok! Pedig vérszomjasabbak vagytok, mint én! Ti az ökrök és juhok csordáit faltátok fel, én beérem rizs- és növényekkel. Tudjátok-e azt, ti neveléses urai a természetnek, hogy én soha sem iszom igen sokat, s mindig csak — vizet.” Exemplum docet. (Ung. Lloyd.)

TÁRCZA.

A vadállatok közt.

London, szept. végén, 1869.

Egy német útazóról beszélék, hogy London „tartomány” csodáit szemlélgetve, a City-ben fogadásra lépett a felett, meg lehet-e itt vásárolni egy fertályóra alatt mind azt, mit a szív kíván. Fogadásra lépve elmésem így szólt: „ha ti angolok képesek vagytok mindent előállítani, im hozzatok nekem egy majmot!” A kikötött idő el sem telt s egy majmot adtak kezébe. A jó német nem ismerte a City titkait, különben nem kockáztatata volna szép forintosa. Londonban mindent meg lehet venni, szerenés és nyomort, champagneit és kavicskövet, akár hogy aludjunk, akár hogy meghaljunk rajta, lehet itt kapni majmot, medvét, tigris nagyban és kicsiben.

A City keleti végén van egy tekervényes városnegyed, a Tower-től félreesőleg, azon utczák torkolatánál, hol 3000 hollandi zsidó lakik. Egy hosszú néptömegtől barnult utca vonul a Themse mellett: éjjel egy valóságos nemzetközi Gomorra, nappal kihalt, mert az a világ, mely itt lakik, itt mulat, rég elszokott a napvilágtól. Itt van a matrozok tanyája, tele erszénynyel jönnek ide s türes zsebbel távoznak: angolok, francziák, németek, hollandok, svédok, keletindiaiak, négerok, malayok. A demimonde egy fajtája is itt sétálgat; van köztük mindenféle nemzetbeli s többnyire óriás testalkatu.

Az ének és zene, rikácsolás és kurjongatás közül különös ordítást és sivitást is hallani: oroszánok és medvék, meg ősapáink, a Gorillak, itt lakoznak egy fedél alatt. A rateliff highway utcában van a központi raktára a zoologianak — itt árulják a vadállatokat; a rhinocerosról a kolibriig mindenfélét lehet kapni. Itt helyezik el mind azt, mit a hajók Áfrikából, Amerikából és Ausztráliából, Arabiából és Chinából, mint többé kevésbé félelmes ritkaságok hoznak — Jamrach mindegyiknek tud helyet adni, kinek neve állatiasan vad hangzásan,

egész Európában. Senki sem írta meg és mondotta el többször és ékesen szövegeket nyelven magyarul azt a nagy igazságot és tanúságot, a melyet a világ legmélyebb elméi államférfiai, bölcsői és írói minden népek és nemzetek életéből és történetéből megdöntenetetlenül vontak el, hogy t. i. valamely népek alkotmányát és szabadságot egy pár óra alatt alkotott törvénykezely is adhat a papiroson; de az életben, a valóságban teljességgel nem; hanem a mely nép állandóan szabad és a szabadság által nagy és hatalmas akar lenni: annak a szabadságra értelmileg és erkölcsileg meg kell érlelni, a szabadságra képessé és méltóvá kell lenni, mert semmiféle állam- és alkotmányforma sem véd meg egy népet saját tudatlanságának és romlásának következményei ellen. Hogy pedig egy nép a szabadságra értelmileg és erkölcsileg megérthessék: arra nézve mulhatlanul és legfőképpen szükségesek a kor szükségének a szó teljes értelmében megfelelő alsóbb és felsőbb tanítványok, ügybuzgók és szakértő tanácsadók, illetőleg tanfelügyelőkkel élőkön, s a magas kormányzat törvényes jogai és kötelességei ezekre az intézkedésekre vonatkozólag.

E nagy és örök igazság érzetétől indítatva, a mindenek felett szem előtt tartva azt, hogy nemzetünknek e részben egy perc vesztés való ideje sincsen: megalkotta a mélyen tisztelt miniszter úr emelkedett szellemű és mindenek előtt hazafias érzésű ügybarátok közreműködésével, támogatott szavazataival a népiszkolai törvényt, a melynek — hitem és meggyőződéseim szerint — mentől teljesebb mértékben leendő életbeléptetésétől függ az, hogy nemzetünk megtartassék önmaga magának és az európai szabadság egyik védőfalának; megalkotta úgy, hogy a mindenható államgymnáziumok scyllái és a felekezeti autonómikus feltételekesség és az ez alatt sokszor vagy legalább sok helyt lappangó lágyelegység és egyéb visszaélések cbarydjaisai között bölcsen el van találva a biztos kivezető út.

És itt, ez ünnepélyes perczben engedje meg a mélyen tisztelt miniszter úr, hogy én mint egyik vallásfelekezet tagja nyíltan és őszintén kijelentsem, miként vélekedem a magam részéről a népiszkolai törvényvel szemben itt ott fölmerült s mind élő szavakban mind a sajtó útján pengetett autonómikus feltételekességről. Én úgy hiszem, s e hittemmel, Istennek bála épen nem állók egyedül ezen a vidéken is, hogy ha a magas kormányzat sajtóságot viszonyainkhoz mért tapintatos vezetése meg a korszerű nevelés folytán mindinkább kifejlődő józan közvélemény hatalmát támogatása s illetőleg ellenörködése mellett edes hazánk alkotmányos szabadsága megszilárdul: ennek védpaizsa alatt a különböző vallásfelekezetek, ha még annyira volna is, teljes békében és lelkiismereti szabadsággal imádhadják a mindenható legfőbb valóságát, mint a hogy ezt a szabad és hatalmas Amerika példája a legszebben mutatja, a hol a felekezetek száma — hogy úgy szóljunk — egész legio, de a kormány távulról sem háborgat egyet is a maga hitének és meggyőződésének szabad vallásában, s e mellett a kormány közvetlenebb befolyása alatt álló községi iskolákkal, államgymnáziumokkal a haladás érdekében üdvös versenyre kelve, terjeszthetik saját felekezeti iskoláikban a korszerű ismereteket, a valódi műveltséget, humanizmust és felvilágosodást. Ellenben ha alkotmányos szabadságunk csillaga az egyenetlenség, dacos visszavonás a kor intő és sürgető szavainak félreismerése vagy kicsibe vétele miatt le fogna hanyatlani: akkor jaj a felekezeteknek is minden ő iskoláikkal és autonómiaikkal egyetemben. Ekkor talán lassanként ugyan, de biztos és erős vaskezekkel összegyurattunk — a mint tőlünk nem messze a megdöbbenő példa mutatja — egy nagy tömeges felekezeti Kárpátoktól Adriáig, a melynek egyházi feje, érseke avagy püspöke sem Romában, sem Esztergomban, sem Debreczenben, hanem egybeült a hideg, a fagyos Északon fog székelni, s nekünk mindannyian hitizikketeket s együttal maga fajtájú alkotmányt diktálni.

Épen ezért a legőszintébb és őszintétebb öröm és bála érzelmeivel üdvözölöm én a mélyen tisztelt miniszter urat Székely-Keresztúr város és vidék polgárainak nevében is. Üdvözölöm minden egyék hazafiai érdemei mellett, a melyek a magyar névnek Európaszerte díszére és dicsőségére váltak és válnak, legfőképpen a népiszkolai törvény megalkotásáért. Üdvözölöm mint népünknek legnagyobb jöltövőjét, legigazabb barátját, mint tanítóját és nevelőjét, a ki körül jár a magyar hazában — mint járt hajdan idvezítőnk a maga hazájában — a nép tanítása, felvilágosítása szent ügyében.

A mindenható Isten adjon nagyméltóságának erőt, kitartást, állandó egészséget, hogy a megalkotott népiszkolai törvényt nemzetünk és hazánk fennmaradására és boldogságára mentől teljesebb mértékben életbeléptethesse, a népek szent Istene minden e magasas ügy érdekében eddigéle tett és ezután teendő lépését és fáradságát áldja és szentelje meg. Éljen!

Ez üdvözlőre ő exlja válaszolván, annak főelvit megávéta tette s örvendett azon, hogy e fel fogás itt is otthonos s ez eszméknek itt is képviselői vannak s különösen hangsúlyozta, hogy a népiszkolai törvény sikeres előléptetése csupán

ugy remélhető, ha a nép abban lelkesen közreműködik.

Harsány éljen követte e beszédet s a távozó vendégeket áldás kísérelje körutjokan s közhasznú fáradozásaikban. Homo.

Napi hírek.

— Ö Felsége a király e hét folytán Budára érkezvén — kihallgatást fog adni. Előjegyzések a királyi várakban lévő kabinet-irodában folyó hó 19-től fogva elfogadtatnak.

— József főherczeg városunkba jöveteléről emlékeztünk. Bizton irhatjuk most, hogy ő fensége f. hó 30 kán érkezik meg s a gr. Teleky Domokos féle háza száll. Három napig fog itt mulatni, mialatt színházunkban három díszelőadás lesz.

— Öngyilkosságok. Hétfőn reggel a piaczi templom kerítésében egy szöcs legényt találtak meghalva. Azon éjjel ott föbe lötte magát, mint mondják, szerelmi bánatában. — A honvédtábornokot meglopott legény hűfőn virradóra felakasztotta magát. Mintegy 400 frtot kedvesénél találtak meg; itt kapták meg összetörve az arany órárt is. A semmiházi asszonyka, ki, mint látszik, bünszerző volt, s a magát mindezt ideig becsületesen viselt legényt a gyalázatba, s innen a sirba taszította, — fogva van, s remélhetőleg nem egyhamar nyilik alkalma hasonló új tettekre. — Tegnapelőtt városunk egyik polgára kétszer lött önmagára; szerencsére azonban sebei nem életveszélyesek; alig tartatták fel, hogy harmadszor magába ne lőjjön.

— A legrettenetesebb hely ez idők szerint Torda városa a Kolozsvárról M. Vársárhely felé postakocsin utazók előtt; s tette pedig azzá azon intézkedés, melynek következtében éjjel utáni 1 órától, reggeli 4—5 óráig kell várakozni az útnak az indulásra, persze benn a kocsiban, vagy ha jobban tetszik, mellette az utcán, mert 3—4 óráért vendéglőben szobát nyitnati annál nagyobb luxus, mert igen könnyen elszendereghegy az indulás idejét, mi aztán ismét 24 órai s tán még több kényszerített időtöltésbe kerül. Ez a mulatság nyári mulatságnak még csak megjárja valahogy, hanem majd a télen kissé spártai volna. Nem látunk semmi felé semmi hátrányt abból, ha ezen a bajon segítve lenne; orvossága pedig, csekély véleményünk szerint, nagyon egyszerű: Ne induljon el Kolozsvárról a postakocsi 10, hanem például 12—1 órákor, így körülbelül a Fejérvárról jövövel egyszer érkezik Tordára, s nem levén szükség erre várakozni, Torda sem lesz az útasok munnusa; de talán gyakrabban is megtelik a postakocsi. — Felhívjuk a legeslegilletesebb hatóság figyelmét.

— Honvédhírek. A kolozsvári honvédtanostály létszáma: 490 gyalog és 86 lovas; ebből számfelötti: gyalog 56, lovas 6. — Egy románokból álló honvédszakszaktette le e napokban a vizgát a legszebb sikerrel, mi annál meglepőbb volt, mert a tanulási idő alig tett 4—5 hetet. A szakszaktaniója Barcsay Ödön honvédtábornagy méltán kiérdemelte a tábornok által nyilvánított elismerést. — A honvédszakszakszaktette elfogadására vonatkozólag szép ajánlatokat tett többi közt Szent-Ágotha és Erzsébetváros. Előbbi föltétlenül aláveti magát a kormány e részbeni kívánalmainak; olyan laktanyát épít, melyet cloibe szabnak s a raktárak biztosítását is elvállalja sat. — Utóbbi sem marad sokkal hátrább, s mi örömmel említjük fel mindkét lelkes város ezen szép eljárását.

— A mult számunkban említett s Kolozsvár utcáinak és épületeinek fekvését híven adó térrajzhoz még egy commentáló könyvecske is csatlakozik, melyben utca s régi és új házszám szerint minden háztulajdonos neve feltalálható. Ára 40 kr. o. é. s kapható csak is Keresztési Pál folyvást emelkedő hitellap-pirkereskedésében. A kitűnő térrajz ára 1 frt. o. é. Szinezve 1 ft 25 kr.

— Ne titkoljuk, Kolozsvár mostanság még arról is nevezetes kezdett lenni, hogy e nagy világon sehol sem orditoztak gyakrabban és vadabul éjszakánként, mint e város némely utcáin. A főök bizonyos intézetek korlátlan szabadságában rejlett. Jól tudták a lakosok s a rendőrségnek is csak tudnia kellett; hanem elég jó hosszú idő lefolyt, míg végre a tanács, — mit elismeréssel említettünk — erélyes rendszabályokhoz nyult, szigorú büntetés alatt megtiltván említett intézeteknek a szeszes italok árulhatását, s a zene melletti orgiákat. Ezzel valóban némileg csöndesebb éjszakák következtek, némileg mondjuk, mert az utcákon éjente házsártoskodók még mindig gyakorolják a túlból szabadságot, s már most ismét csak a rendőrségen volna a sor, hogy legalább egy ilyen jó madár kalitka csukása által, a többi rikkoltozási kedvét is elvéve, a hozott rendszabályok célját egészen elérte tegye. (Persze, leghelyesebb volna ez intézeteket a belvárosból s nyílt helyekről killebbezni.)

— A b. hunyadi kaszinó egyet f. hó 25-kén közgyűlést tart, a részvényes tagokat d. e. 9 órára tisztelettel meghívja: Gyarmathy Zsigmond, igazgató.

— A z. érd. műkedvelői és rendezési társulatok felkértek, sziveskedjenek azon darabokat, melyeket a kolozsvári nemzeti színház, vagy igazgató Fehérvári könyvtárból kölcsönöztek, minden hamarabb visszajuttatni. Kűn vannak a „Huszár csiny,” „Csokonai szerelme” sat.

— Beust gróf legújabb bon motja. A berlini bürzén a következő adomát beszélik Beust grófról. A gróf Baden-Badenben épen a porosz királynéhoz volt indulóban. Ekkor csak elébe áll egy lipcsei bankár, s a bizalmas őszinteség hangján igyekszik a gróft rábeszélteni. Az osztrák birodalmi kancellár meglepetve s kékeltve bámul a szö-lóra, mire az fölkiált: „Kettelenti bizonyosan Drezdából ismer engem!” — „Valóban igen — felelt a gróf — de csak akkor fogom önt ismét ismerni, ha újból Drezdában leszek. Addig nincs szerencsém.” E találékony felelettel távolította el a gróf ismeretes ismeretlenjét magától, ki valószínűleg még csak ezután kezdett volna értekezni vele a kabinet-politikáról.

— Necrológ. Folyó hó 16 dikán kísértük ki örök nyugalomra főkörmányszéki nyugalmazott levéltárnok Bálint Józsefet életének 68 ik évében. Mint jó hazafi, buzgó hivatalnok közbecsülésben állt ismerői előtt, s hogy vallása és nemzete jövöjébe látó lelkének nemes intenciói voltak, mutatja az, hogy magának porlandó szobornál állandóbb emléket kívánt emelni, midőn a külmagyar-utczában lévő házastelkének hasznát két szorgalmas árva nevelésére hagyományozta, s bizta helybeli ref. fűtanodának előljárósága alá. Adjon Isten sikert a nemes elköltözött életében remélt szándékára; áldás és az árvák emléke lengjen hantján! Kolozsvárt, okt. 17. 1869. A kolozsvári ref. fűtanodai igazgatóság nevében: Kócsi Károly, tanvezető tanár.

— Nemes Kolozsmegye törvényszékének 1869. oct. 19-kén reggeli 10 órákor tartatott nyilvános ülésében a következő ügyek adtak elő: 1. Rác Ferencné Elekes Farkas ellen 120 forint iránt. 2. Albert Rávika Albert Minga ellen, fekvőségek kiadása iránt. 3. Mayer József Pap Tódor és társai ellen 444 frt iránt. 4. Janki Antal Binder Albertné ellen 100 frt iránt. 5. Zirbó Flóra Kolesár János ellen, fekvőségek kiadása iránt. 6. Hersch Fischer Dregán Juon ellen 22 frt váltó tőke iránt. 7. Nagy Sándor Gothán Vaszi ellen, visszahelyezés tárgyában. 8. Gálos Ignác né Gálos Juon ellen, szerződés kiadása iránt. 9. Belk Oancu Kurtuly Togyer ellen, fekvőségek iránt. Előadó tlnők Pap Leontin. 1. Klein Frigyesnek ifj. Gajzágó Antal ellen 677 frt 96 kr iránt. 2. Fried Sámuelnek Reichenberg Mátyás ellen egy szerződés megsemmisítése iránti ügye. Előadó tlnők Dorgó Albert.

— Nyilvános közönet. Egerpataki ev. ref. egyházunk jelen év január 4-kén tartott közgyűlése határozatából kérő levelet intéztünk vala 9 oly egyénhez, kik egyházunk kebeléből származva, most a gondviselés megtevése céljából kedvező anyagi helyzetbe jutva, egyházunk körén kívül a honnak küllönböző helyein élnek; kérvén, hogy egyházunk mostani szükségében pénzhiány miatt félben lévő paplakja építésében némi segélyt nyújtsanak sziveskedjenek. Midőn ezen kérésünkre a felszólítottak közül ötön, mondhatni a tehetősebbek nem is válaszoltak, annál inkább kötelességünknek ismerjük az adakozó négynek szives adományát ezennel nyilvános úton halásan megköszönni, ezek: 1. Sz. Udvarhelyi r. tanár nagytiszteletű Kis Ferencz úr 10 frt. 2. Gazdatiszt, fájdalom! csak néhai, Csieszer Mózes úr 8 frt. 3. Gazdatiszt t. Kórész Ferencz úr nője t. Csieszer Zauszanna asszony 6 frt. 4. Gazdatiszt Kórész László úr nője t. Dénes Julianna asszony 2 frt. Összesen 26 frt. o. é. Legyen feljegyezve és gazdagon visszafizetve a szeretet istene által kegyes adományunk! Egerpatakon, oct. 12-én az egyházközség megbízásából Csieszer Gábor, ev. ref. pap. Kis Zsigmond, egyh. jegyző.

— Apró hírek. Szombat esté gyönyörű meteor villámlott el Kolozsvár felett nyugatról keletnek. A kékes, vöröses és zöldes színt válto tü-nemény futása mintegy 4—5 másodperczig tartott. — Ha igaz, fureso, hogy Szegeden egy 16 éves fiu elszöktetett egy 13 éves leánykát. — Egy szegszárdi nő Budán butort vásárolt, fejébe vette, hogy megcsalták, s ebbeli bánatjában megétette magát. — Bonczidáról írják, hogy a Szamos rég elromlott hidja ujlását várja. Közöljük. — Gr. Deszöfi Aurél f. hó 17 én vette nőül gr. Károlyi Pálmát Pozsonyban. — A bécsi „Debatte” megszűnik; 5 évig állott fenn. Kár érte, annak idején jó szolgálatokat tett a kiegyezkedés ügyének. — Garibaldi regényt ír; címe: „Róma a 19 dik században.” — Nagyon méregbe jött a napokban Berlinben egy asszony-ság, magát mint halottat egyik lapban közzölve látván; tollat ragad, s egy másik lap nyílterében az-zal felel, hogy tudja az egész „rágalom” indokát, de azért sem halt meg, „s még sem is hal.”

Hivatalos értesítések kivonata.

Pályázat. Dézsaknán egy orvosi állomásra november 6-ig.

Árverések. Verespatakon ház nov. 5, dec. 4. — Nyárad-Szeredában fekvők nov. 6, dec. 15. — M. Vársárhelyt ház nov. 12, dec. 13. — Tordán ház és külsők nov. 6.

Nemzeti színház.

October 18-kán Sz. Mátrai Laura assz. első felléptett „IV. László”, eredeti történelmi dráma. A szép idő dacára nagyszámú begyűlt közönség tán soha sem fogadta melegebben ked-vencz művésznőjét, mint ez alkalommal, kit a vi-

szontlátás örömeinek kifejezéséül viharos tapssal s virágfüzerekkel, koszorúkkal üdvözölt. Aydat ma ötödikszor látnak tőle, mindig nagyhatással előadva, s e szerep mind lyrail, mind drámai része most is kitűnően sikerült. A tűzpróba jelenetet a lelkesült közönség négyeszi kihívással s szilni nem akaró tapssal jutalmazá. Kassainé (Edua) sok oly természetes előnyvel bír, mely szép jövőre jogosítja, s így külsője meg is felelt volna e bájos eselszövön alakjának, ha o nehéz szerephez megkívántató szinpadit rutiné t is már bírná. Idővel azonban igen jó Edua lehet belőle, ha t. i. eddigi igyekezetében meg nem lankad, ha mozdulataiban több természetességet sajátítand el; most szerfelett erőszakoltak, csináltak, s szavataiban túlságosan használja az alig érthető halk, mély hangokat. Takács (Myze), bár e szerep nem fekszik teljesen szerepkörében, minthogy hős szerepekhez hiányzik nála az elég erős hang, helyét betölteni igyekezett, ugy Prielle is (IV. László), kit szintén ki kell emelnünk. Az előadás általában kielégítő volt, jóllehet a kisebb szerepeket jobban is ki lehet választani, mire az igazgatót eléggé nem figyelmeztethetjük.

October 19-kén „Traviata” (a tévedt nő). Kitűnően sikerült előadás, mit főleg karmester Jákobi avott vezetésének köszönhetni. Gerecsné M. L. (Violetta) szép hangját és iskoláját teljes érvényre emelte, s jól is alakított. Dalfy (Alfréd), ugy szintén Tanner (Germond) jól hangjoknál voltak és szépen énekeltek, általában az egész kar és zenekari személyzet nagy praecisióval működött. A szép számú közönség többszörösen zajos tapsban tört ki, s meglegedve távozott.

KÜLFÖLD.

Spanyolország. A „Times” szerint a köztársasági mozgalom jellege különösen alkalmas a kormányközégek erélyét lelkasztani; a felkelők egy-szerre száz helyen mutatkoznak, s ha tapasztalják, hogy túlnyomó erő áll velük szemben, ismét eltűnnek, mielőtt a hatalomnak sikerült volna őket megsemmisíteni. Ez természetesen még korántsem biztosítja a fölkelés győzelmét, annál kevésbé, mert a döntő elem: a szabadság önkéntesei Madridban nem csatlakoztak a mozgalomhoz, sőt részben a kormányt ajánlották fel szolgálatukat. Ha az ellenkező történik, ha az önkéntesek lázadási hajlamot vagy kétes magatartást tanúsítanak, a kormány nem távolíthatja volna el a fővárosból legjobb csapatait és a védelmen tartományok majdnem haroz nélkül jutottak volna a republikánusok kezei közé. — Ezen körülmény, valamint, hogy a mozgalom kitört, még mielőtt a Cubáa rendelt 8000 főnyi edzett haderő utnak indult volna, bizonyítja, hogy a kísérlet korai és megdölgőn volt és ennélfogva valószínűleg most az egyszer még le fog győzteni. De a nagy köztársasági párt az által még koránt sem lesz megsemmisítve, ellenkezőleg e vérkeresztesség után megújult erővel mint összehasonított hatalom fog a politikai küzdőterre lépni. Ideiglenesen háttérbe szorulva, készen fog állni, hogy az uralkodó pártok és vezérek legcsekélyebb meghasonlása esetére ismét s mint döntő tényező lépjen fel. Ha Spanyolországban valamely királyjelölt egyáltalán még túlnyomó többségre számíthatna, ugy az első vereség talán hosszú időre megsemmisítette volna a köztársasági pártot; de a spanyol államviszonyok ziláltsága mellett, ki ma legyőzött, — holnap győző lehet.

Valenciát a kormány csapatai egészen körülvevtek, az indóház is kezökben van, balszárnyuk a város külső részén Belen klastromig nyulnak, a jobb Graoig, Valencia kikötőjéig. Minthogy a vasut szét van törve, Burgos ezredes csak a vízi utra van utalva és 3 századot akar Cataloniából magához vonni, Palacios a száraz felől megy oda 5 századdal. — Andaluziában Paul, Salvocchia és Tanton csapatjai újból megverettek. A malagai zavargást elnyomták.

Berlinben még mindig beszélnek a miniszterváltásról. A „Bank und Handels Ztg.” azt állítja, hogy Mantuffel tábornoknak a miniszterium élére való kinevezetéséről nem csupán a hírlapokban volt szó. — A kormányhoz közelálló körök minden, valamely válság közeledését jelentő alkalommal a tábornokot emlegetik eshetőleges „szabadító” gyanánt.

Bajorországban a választási mozgalom már meglehetősen élénk. A haladási párt, valamint az ultramontanák gyakori népgyűléseket tartanak, melyekben hevesen megtámadják az ellenpártot. Oroszország. A pétervári kormány folytatja erőszakos rendszabályait a kath. egyház ellenében. Minsk egyházmegye eltöröltetett s a vilnaival egyesítettet. A püspök, káptalan és kanonokok nyugdíjában részesítettek, de a consistorium tagjai nem; a székesegyházat görög orthodox templommá alakították át. Eddig legalább tírtüzelet kezesek az ily erőszakos rendszabály indoklására, például, hogy a templomban tiltott énekeket hangoztattak, vagy hogy az illeők lelkészek a kormány ellenségei stb., most már ezt is fölöslegesnek tartják.

A hivatalos „Dziennik” közli a magasabb tanintézetek tekintetében szentesített fogyelmi szabályokat. Mialatt az egész polgáriult világban a tanuló ifjuságot testületnek tekintik, melynek szabadságában áll törvényes uton ohajtásait és köve-telményeit előadni, egyleteket, segélypénztárakat stb. alapítani, Oroszországban mindez szigorúan tiltva van. A tanulóknak nem szabad könyvtárakat, sem segélypénztárakat állítani, sőt még a ki-képzésre más egyleteknél szokásos felolvasások sem engedtetnek meg.

Legújabb.

Páris, okt. 18. A „Temps“ szerint azon bir terjedt el, hogy Rouher, Lavalette és Ollivierrel új kabinet alakul.

Több divatterkedés segédei főnökeiknek a szolgálatot megtagadták.

Madrid, okt. 17. Valenciában 161 fölkelő megadta magát. Csapatok megszállták a várost. A cortes-ülések felfüggesztettek, ismét megkezdésük még nincs meghatározva.

A kormány tudósítást kapott nagymennyiségű terpentin-vásárlásról, és hogy a fölkelők szándéka Madridot lángba borítani.

Flórencz, okt. 17. Menabrea Turinba ment tanácskozándó a királylyal a minisztertanácsban hozott fontos határozatok fölött.

Az „Opinion“ szerint Ferraris-nak be kell adni lemondását, mivel nem egyezett bele a minisztertanácsnak a kamara feloszlatását illető határozatába.

Távíratilag tudósítás a bécsi börzéről.

Oktob. 19-én: 5%, Metaliques 100 frt 59.50. 5%, Nemzeti kölesön 100 frt 69.—. Kamat 59.50. 1860. Kölesön 94.30. Bankrészvény 708. Hitelintézet részvény 267 frt 244.20. London 10 ft st. 125 frt 20 1/2 kr 123.—. Ezüst 120.35. Cs. királyi arany 5.85 1/2.

Földteremtésügyi kötvények: Magyar 79.—. Temesi 77.50. Erdélyi 75.50. Horv.-Slavon 81.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

A közönség köréből. *)

NYILATKOZAT

a „Magyar Polgár“ folyó évi 106 dik számára. Urbéri törvényszéki ülnök Brusz Ignác úr folyó évi augusztus havában Hidvégen erdő és legelő elkülönítés iránt tárgyalást tartván, ennek foly-

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtó-hatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

tán a „Magyar Polgár“ 106. számában azon szín alatt támadatik meg, mintha magát ez alkalommal a közönség házában e tárgyban megjelent községi tagok irányában illetlenül, de sőt gorombán is viselte volna.

Mint hogy pedig mi alólirtak — mint a két peresfelek felhatalmazottjai — az érintett tárgyalásnál jelen voltunk, ennél fogva az igazság érdekében felhívva éreztük magunkat a dolog miképp történte fölül biznyságot tenni, és ehez képest nyilvánítani: hogy az idézett cikkben Brusz úr ellen felhozott becsületsértő kifejezések nem csak hogy nem igazak, hanem egyszersmind rossz szándéku ráfogásoknak és kóhalmányoknak nevezhetők.

Továbbá én, Trauschenfels ügyvéd, tünneplésen és forma szerént tiltakozom azon értelem-beli felhatalmazás felmondás ellen, a mint az az idézett cikkben ugyszólván szájjamba adadni céloztatik, mivel én az ottan felemlített szavakat nem

mondottam — s általában szólva — részemről szint-ugy gyavaságra is mutatna, hogyha én az igaznak bésmert dologról akkor mondanék le és attól azért lépnék vissza, mert a bíró netalan abbéli eljárásnál igazságtalanságot követett volna el, mert hi- — véleményem szerint — az ügyvédek feladata épen abban áll, hogy elhivatási hűségét épen akkor tüntesse ki megkettőzött eréllyel és szorgalommal, ha egy oly eset — minő az érintett cikkben feltételezték — elő tanálna fordulni. Hogy tehát a fenni tárgyalás alkalmával én a felhatalmazást miért mondtam fel alperes Hidvég közönsége lakóinak, annak okát az illető tárgyalási jegyzőkönyv rendén eléggé kifejtettem, és azt hiszem, hogy azt ülnök Brusz úr eddig a nyilvánosság elé is terjesztette lesz, miért is elégségesnek hiszem, arra nézve ezen az érintett jegyzőkönyv tartalmára bivatkozni. Brassó, oct. 13-án, 1869.

Trauschenfels Ferencz, orsz. ügyvéd.
Jakó Ferencz, ügyvéd.

Szám 5. 1869.

(535)

(3—3)

f. k. alispán.

Haszonbéri hirdetemény.

Felegregy és Szentpéterfalva községeiben a koresma haszon élvezetijog ezen év november 13-án kezdődőleg, az azt követő év szeptember 29-én, két egymásután következő időtartamra, az összes birtokosság javára **november hó 3-án** Felegregyben a helyszínen közárverés útján haszonbérbe fog adatik; miről is az illetők értesítettnek azon hozzátétellel, hogy a haszonbéri feltételek addig is az alispáni hivatal, vagy Hidalmáson t. cz. Hatfaludi Antl-urnál megtekinthetők. Dobokamegye felső-kertileti alispántól. Szamosújvárt, 1869 október 14.

751 szám. 1869.

(534)

(3—3)

Pályázat.

A nagyszabon országos tébolydánál az első másodorvosi állomás 700 frt évi fizetéssel, mely öt évi szolgálat után 800 frtra, tíz évi szolgálat után 900 frtra emeltek, szabad szállással, fűtéssel és egy kert részlet használatával bötöltendő.

Pályázók az orvos és sebész tudori oklevelekkel és az elméletben elméleti és gyakorlati jártasságukat, a magyar, német- és román nyelv tudását, igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket f. é. **november 15-ig** az alóli igazgatóság-nál benyújthatják.

Nagyszabon, 1869 október 11-kén.

Az országos tébolyda igazgatósága.

NEM HIVATALOS.

(502)

(5—*)

Boskowitz A. látszerész.

Ajánlja a n. érdemi közönségnek

optikai diszmu-raktárát

(Kolozsvárt főtér dr. Szabó-ház)

névszerint a következő tárgyakat u. m.

Kettős látésőveit (színházi látéső) 5 fttől 100 frt-ig.

Távcsőveit . . . . . 4 „ 70 „

Finum szemüvegeit (Lorgnetten) nagyválasztékban 70 krtól felfelé.

Orreszptelőit (Zwickler) . . . . . 80 krtól felfelé.

Figyelemre méltó. A láterő ki-

mélése és fenntartása többnyire alkalmas szem-

üvegek által eszközöltetik. Hasonlóképen hibás

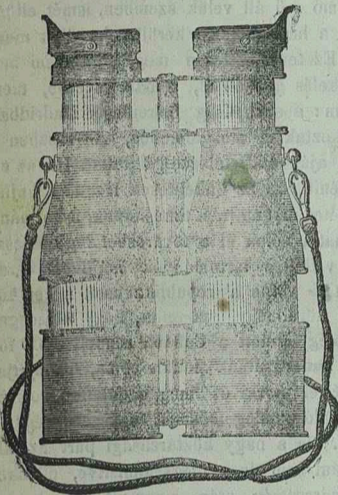
vagy cészlerületlen füveg választása által a szem-

nek tetemesen árthatni. Fontos tehát tudni: hogy

nálam a szemüvegek választása nem bizatik a

szükségűkre, s hogy a szemorvosok rendeletei

nálam pontosan teljesítetnek.

Hatóságilag megvizsgált és alább irt esetekben ezerszeres jó sikerrel megpróbált **görcselleni védbalzam.**

E balzam kitünő hatását következő tulajdonságainak köszöni: Zsongítólag az az erősítőleg és éltetően hat a gyomor és belek takhátyaira, ez utóbbiak kanyarmozgásait korlátozza, a máj kiválasztásait elősegiti és kitünő szélhajtó szer.

Ugyanazért következő esetekben van javalva használata e balzammak: A gyomor és belek mindennemű heveny és idült lobjaiban, bárminő okokból is eredtek azok; a gyomornak fájdalmi, görcsei, puffadságában, hányás és hasmenésben, székürságnában, kolikában, hascsikarásban hatása azonnali. A külsőlegi bedörzsölés a bévett szernek hatását tetemesen segíti elő. (134) ^{21/10} (17—20)

Továbbá jó sikerrel használható ezen készítmény emésztetlenség, gyomorgyön-
geség és görcsös gyomorbaiban, ráng- és másnemű görcsökből és a nehez kóiban; nehez emésztés által okozott ideges mellszorulásban, melyekre gyakran gyomorkolika következik, hasmenésben, cholerinben, görcsös hányásban, méhkürságnában és terhes nő-
nelel előjövő hányásban; továbbá váltóláz utáni idültlésben az emésztő szervek működésének helyreállítására.

Javalva van még ezen balzam és nagyon ajánlja hosszason tartó kimerítő be-
tegségeiben, midőn is az étvágyat gyarapítja s az egészséges emésztést nagyban előmozdítja.

Végre fényes eredményt tanusított ezen balzammak nagyobb adagokban külső és belső használata már két cholera-járványban, és mint első szernek rögönli meg-
betegülések esetében különösen falun és orvosi segélytől távol egy háztartásnál sem szabadna hiányoznia.

Ezen balzamból megnötteknek elég napjában 3—4 theáskanállal. Nagyfokú és
fájdalmas rohamokban ezen adagot meg is lehet kettőzni, hatását külső bedörzsölések által a hasra, vagy végtagokra gyarapíthatni.

Főraktár: Miller gyógytára „az arany koronához“ Brassóban
a piacon.

Vélemény.

Támaszkodva a legpontosabb minőségi és mennyiségi vegyelemzés eredményére, hivatalos esküje mellett következő véleményét adhatja alólirt országos törvényszéki
vegység:

A rasBaóbból az „arany koronához“ címzett Miller gyógyszerárából egész-
ségrendőri vizsgálat véget beküldött görcselleni védbalzam semmiféle ártalmas ve-
gysítéket nem tartalmaz, használata az egészségnak nem káros, minden bötőt és fém-
készítéktől mentes, és csak is megédesített lében feloldott hatásos alkotórészeit tartal-
mazza görcsellenes növényeknek.

Bécs, 7. Április 1868.

V. Kletzinsky,

vegységstánár és országos törvényszéki vegységst.

Bizonyítvány.

Kedves kötelességemnek tartom bizonyítani — hogy Miller gyógyszerész ur ál-
tal készített görcselleni védbalzam, görcsök és minden a hirdetésben meg-
nevezett bajokban több mint két évi tapasztalataim alapján, mint igen cészserű, jó
és hasznos gyógyszer teljes elismerésemet és bizalmamat kinyeré, melynek alap-
ján nem mulasztatom el — azt — mint egy az emberi szervezetre cészseretlen össze-
állított gyógyanyagot, a t. közönségnek legjobban ajánlani.

Kelt Előpatakon, 1868 Szeptember 4-én.

Dr. Szabó Vazul,

gyakorló orvos Szabonban, Felsőfelmegye főorvosa.

Főraktár: Brassóban Miller Gyula gyógyszerész. Kolozsvárt bizomány-
ba: Dr. HINTZ gyógyszerárában. Továbbá: Aradon F. J. Probst, Károlyfelm-
várt: C. Boosz, Fogarason: Mégay J., N.-Váradon: A. Janky, Szabonban: N. Sill,
Marosvásárhelyt: Jeney Albert, Medgyesen: „Koronához“ címz. gyógytárban és vég-
térre Segesvárt: J. B. Teutsch araknál; az itt felemlített raktárokon kívül min-
den nagyobb városban bizományon.

Minden megrendelések és megbizások

Demjén László
könyv-, mű- és hangjegy-kereskedése
KOLOZSVÁRTT.
FŐPIACZ.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek újonnan berendezett könyv-, mű-, hangjegy raktáramat
(513) és zongoráimat becses figyelmébe ajánlani. (3—3)

Uj Zongorák, Pianinok és Harmoniumok

legutányosabb gyári áron kaphatók. Használt hangszerek újjalak cseréltetnek ki

A hangszerek jóságára nézve irás-beli felelősség vállal-tatik, és ha nem tet-szenék, visszavéte-tik

DEMJÉN LÁSZLÓ-nál Kolozsvártt.

Stein J. könyvkereskedésében előfizethetni:

Felméry Lajos,

Uti levelek Skociából

című érdekes és tanuságos munkájára. Előfizetési ár 1 frt 30 kr.

A munka sajtó alatt van.

Ugyan csak Stein Jánosnál kaphatók:

Marosszék ismertetése.

Irta kisbacsoni Benkő Károly 1860—61-ben.

Szerző felkérése folytán kiadták: nagy-kevei Fekete Sámuel nyug. kir.

udv. tanácsos és Simon Elek ügyvéd.

Ára füzve 2 frt 20 kr.

Kolozsmegeye gyalui egyesbirája által
a községi elöljáróságok részére
kiadott

UTASÍTÁS

a községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgyában.

Ára 20 krajczár. Postán küldve 25 kr.

INSTRUCTIUNE

pentru antistii comunitatiloru, spre pertractarea si manipulara causeloru

judecatoresci, ce se tienu de competenti'a

judecatorieloru satesci;

compusa prin judele singulariu a Geloului, comit. Clusului.

Pretulu 20 cr. v. a.

Curtis J. L.

A nemző képesség és idő előtti csökkenésének okai,

valamint oktatás annak tökéletes visszaállítására. Mindazoknak, kik mértéktelen kicsapongás, titkos bűnök és ragály következményeiben szenvednek.

Azonkívül oktatás a házasság eljárásról és kötelessé-
geiről, valamint gyógyeljárás a közönségek heptelenség és terméketlenség körül.
Magyarra fordította egy gyakorló orvos.

Ára 1 frt. Postán küldve 1 frt 5 kr.

TELYES

Magyar-Román Szótár.

Irta Baritiu György.

Ára füzve 3 frt 20 kr. Kötve 3 frt 70.

A hires Stánai-vasutimunkálatok

4—5 irányban felvett

igenszép fényképei.

A nagyobbak darabja 3 frt. Kissebb 2 frt.

Látogató-jegy alakban 30 kr.

(538) (2—2)

A kolozsvári takarékpénztár egylet-
hez könyvvezetői állomásra ezen-
lét pályázat hirdettetik. Ez állomáshoz évi
800 frt. fizetés van megállítva.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy
kellően felszerelt kérelmeket f. október
hó 28-ik napjáig az egylet igazgató
bizottmányához adják be.

(528) (3—3)

Hirdetemény,

40 mázsa, ns. Felső-Felmegye Héjjas-
falva községe határan termesztett, a ko-
lozsvári és nagyszabon terménykiállítás
versenyen bronz és ezüst éremmel meg-
jutalmazott, nemes komló — jutányos áron
eladó.

Megrendeléseket elfogad Segesvárt,
CSEH SÁNDOR és STEIN TESTVÉREK.

(302) ^{21/10} (18—*)

Tanács és segély
azok számára, a kik látgyöngeségben
szenvednek, s jelesen a kik erőltetett
tanulás és kimerítő munka által
szemöknék ártottak.

Fiatalkorom óta megvolt nekem is azon rossz
szokásom, hogy az éj csendét szenteltem tudományos
munkára. Ez s más kimerítő optikai és finom munkák
kivitele következtében látérom annyira meg-
gyengült, hogy tökéletes elvesztésétől annálkább
féltem, mivel folytonos gyulladós diszpeditei állt
be, mely a leghiresebb orvosok több évi rendelkezései
is dacolt. E szomorító körülmény közt sikerült
egy szert találnom, melyet már 40 év óta a leg-
kitünőbb sikerrel használok. E szer nem csak eg-
zen megszűntette a tartós gyulladást, hanem szem-
emnek is visszaadta egész élességét és erejét, úgy
hogy most 75 éves koromban szemüveg nélkül
olvastom a legapróbb írást, s mint ifjú koromban
tökéletes látéromnek érvendek. Ezen jótékony hatást
másoknál is tapasztaltam, kik közül sokan még a
legédebb szemüveg használata mellett sem voltak
képesek üzletiket vezetni. Ezen szer kitartó használ-
lása után eldöbtek a szemüveget, s régi természetes
látérmüket visszanyerték. Ezen mosdó-szer egy
illatos lé, melynek alkotórészei az Aniz-növény.
Nem tartalmaz sem drasztikumokat sem narcoti-
cumokat vagy fém és más ártal as részeket a
szertben valódi állapotban szerezhető Teutsch
J. B. ur által Segesvártt. Ö egy nagy üveget
2 fr. egy kicsit 1 fr 60 krtól o. é. szállit használati
utasítással együtt. Tanácsom tehát a szenvedöknök,
hogy ezen létt tölve vegyék, mert egy ily üveg
hosszu időre elég, mivel csak keveset kell abból
csekély folyammal vegytetni, hogy tejrforma folyadék
képződjék, melylyel reggel és este, vagy erőltetett
munka után kell a szem körüli tájékat meg-
nedvesíteni, a hatás igen jótékony és üdítő s egyszers-
mind a bőr frissességét föntartja és cészközli.

Örvendni fogok, ha ezáltal nevezetesen azo-
kon lesz segítve, a kik az igazság világa utáni
ernyedetlen törekvés által gyakran saját szemük
világát koczkatják s elvesztik. Ezáltal még tán
a fiatalágnál fájdalom annyira divatba jött eliferditi
szemüveg-hordás is megszűntethető, mert e szokás
inkább rontja mint javítja a szemet. Szemüvegek
csak is a szem valamely hibás szerve esetében
használatnak, de egészséges vagy gyengült szemet
sohasem erősíthetnek vagy javíthatnak meg.

Dr. Romershausen.

A dr. Romershausen-féle jeles szemlél
mindig kapható, mégpedig
a kis üveg 1 frt 80 kr.
" nagy " 2 frt 20 kr.
a raktárban Teutsch J. B.-nél Segesvárt.

Viszont-eladók, nagyobb meny-
nyiség vételénél aránylagos engedéket
nyernek

